

Sammanfattning

På sjöfartens område gäller en ramöverenskommelse med riktlinjer för avtal om krigsrisktillägg och krigsolycksfallsförsäkring. Vid bestämmande av det geografiska område inom vilket det föreligger risk för krigshandlingar skall enligt överenskommelsen ”hänsyn bl.a. tas till Utrikesdepartementets bedömningar samt om försäkringsbolagen har höjt sina premier på grund av krigsfara”. Fråga om arbetsgivarsidan på grund av ramöverenskommelsen har haft skyldighet att under Irakkriget teckna särskild överenskommelse om krigsrisktillägg avseende hela Persiska viken.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2004-11-17
StockholmDom nr 94/04
Mål nr A 246/03**KÄRANDE**

1. Ledarna/Sjöbefälsförbundet, Box 12100, 102 23 STOCKHOLM
2. Sveriges Fartygsbefälsförening, Gamla Brogatan 19,
111 20 STOCKHOLM

Ombud för båda: förbundsjuristen Mats Johansson, Sjöbefälsförbundet, adress som 1

SVARANDE

Sjöfartens Arbetsgivareförbund, Box 404, 401 26 GÖTEBORG
Ombud: vice presidenten Björn Egerlund, TransportGruppen, Box 404,
401 26 GÖTEBORG

SAKEN

tolkning av kollektivavtal

Mellan Sveriges Redareförening på ena sidan samt Sveriges Fartygsbefälsförening, Svenska Maskinbefälsförbundet och Svenska Sjöfolksförbundet på andra sidan slöts den 22 maj 1984 ett kollektivavtal i form av en ramöverenskommelse rörande riktlinjer för avtal om krigsriskstillägg och krigsolycksfallsförsäkring. Efter vissa organisationsförändringar gäller ramöverenskommelsen numera mellan Sjöfartens Arbetsgivareförbund samt Sveriges Fartygsbefälsförening, Ledarna/Sjöbefälsförbundet och Facket för Service och Kommunikation (SEKO).

Ramöverenskommelsen har följande lydelse.

RAMÖVERENSKOMMELSE

mellan Sveriges Redareförening och de ombordanställdas organisationer rörande riktlinjer för avtal om krigsriskstillägg och krigsolycksfallsförsäkring.

§ 1

Vid trafik inom område där det pågår krigshandlingar eller där det föreligger risk för krigshandlingar skall krigsriskstillägg utbetalas till de ombordanställda och krigsolycksfallsförsäkring tecknas.

§ 2

Vid fastställande om det föreligger risk för krigshandlingar inom ett visst område, skall hänsyn tas till Utrikesdepartementets bedömningar samt om försäkringsbolagen höjt sina premier på grund av krigsfara.

§ 3

Krigsrisktilläggets storlek skall fastställas med utgångspunkt från den riskbedömning man gör i den aktuella situationen.

Tillägget skall anges i procent av månadslönen, varvid skall inkluderas de tillägg, som återfinns i den till "Råd och Anvisningar" fogade tablån under rubriken "Semesterlön".

Krigsrisktillägget skall inte medräknas vid fastställande av övertidsersättning eller annan på lönen baserad ersättning, semester- eller sjuklön och skall icke heller pensionsavgift av något slag inbetalas på detsamma.

§ 4

Krigsrisktillägget skall utgå under de dagar fartyget befinner sig inom överenskommen krigszon. Dock skall krigsrisktillägg, om parterna inte överenskommer om annat, utgå för minst fem dagar för varje tillfälle, då fartyget befinner sig i krigszonen. Dock skall ingen period räknas mer än en gång, om fartyget inom de fem dagarna ånyo skulle komma in i zonen.

§ 5

Krigsrisktillägget skall utgå för hela dagar.

§ 6

Jämsides med att krigsrisktillägg skall utbetalas gäller mellan parterna gällande överenskommelse angående krigsolycksfallsförsäkring.

§ 7

Innan ett fartyg inpasserar i krigszonen, skall de ombordvarande uppmärksammas på de möjligheter som föreligger enligt sjömanslagen § 9 att frånträda sin anställning vid exempelvis krigsrisk.

§ 8

Denna ramöverenskommelse skall ha samma giltighetstid som storsjöavtalet.

I samband med krigsutbrottet i Irak den 20 mars 2003 upptogs förhandlingar mellan parterna i ramöverenskommelsen om tillämpning av denna i fråga om krigsrisktillägg för sjöfart inom Persiska viken. Vid förhandlingarna uppkom tvist om huruvida hela eller endast en del av Persiska viken skulle räknas som krigszon och om arbetsgivareförbundet var skyldigt att teckna avtal om krigsrisktillägg avseende hela Persiska viken. Tvisten har inte kunnat lösas vid förhandlingar mellan parterna.

Sveriges Fartygsbefälsförening och Ledarna/Sjöbefälsförbundet har väckt talan vid Arbetsdomstolen och har därvid såsom talan slutligt bestämts yrkat att Arbetsdomstolen skall *dels* fastställa att arbetsgivareförbundet på grund av ramöverenskommelsen har haft skyldighet att träffa krigsriskavtal avseende

hela Persiska viken gällande fr.o.m. den 20 mars 2003, dels ålägga arbetsgivareförbundet att till var och en av de båda arbetstagarparterna utge allmänt skadestånd med 100 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning till dess betalning sker.

Arbetsgivareförbundet har bestritt båda yrkandena.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Arbetsdomstolen har enligt 5 kap. 1 § lagen om rättegången i arbetstvister berett Facket för Service och Kommunikation (SEKO) tillfälle att yttra sig i frågan om innebörden av det omtvistade kollektivavtalet. SEKO har därvid förklarat att organisationen inte önskat yttra sig i målet.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Arbetstagarparterna

Den uppkomna tvisten avser tolkningen av den mellan parterna gällande ramöverenskommelsen, vilken anger de riktlinjer som parterna skall beakta för att avtal om krigsrisktillägg och krigsolycksfallsförsäkring skall komma till stånd.

Genom ramöverenskommelsen har arbetstagersidan fått möjlighet att medverka vid bedömningarna av krigsriskområdets omfattning och storleken av de ersättningar som skall utgå i sådana situationer. Före överenskommelsens tillkomst bestämde redarna ensidigt krigsriskområdets omfattning. Ett medinflytande från arbetstagersidan har stor betydelse inte minst mot bakgrund av att en sjöman enligt sjömanslagen i dess lydelse före den 1 juli 2003 i krigsrisksituationer endast hade rätt att frånträda sitt anställningsavtal. Detta innebar att sjömannens enda alternativ var att säga upp sin anställning om han inte ville utsätta sig för risker.

Ramöverenskommelsen har tidigare tillämpats vid ett flertal tillfällen. Vid samtliga dessa tillfällen har parterna kunnat träffa avtal om krigsriskområdets geografiska omfattning. Bedömningen av områdets storlek har då gjorts med ledning av försäkringsbolagens bedömningar, helt i enlighet med vad som anges i ramöverenskommelsen.

Den 20 mars 2003 inleddes kriget i Irak. Denna konflikt kom att i stor utsträckning beröra den svenska handelsflottan och svenska sjömän. Flertalet av de fartyg som omfattas av svenska kollektivavtal och som berörs av denna tvist transporterade krigsmaterial eller annat material till de allierade. Detta innebar en direkt risk för svenska sjömän som tjänstgjorde på dessa fartyg. Utrikesdepartementet avrådde från resor till Persiska viken och lämnade även rekommendationer till svenska medborgare att lämna länder inom området. Även försäkringsbolag som agerar inom sjöfartens område ansåg att hela Persiska viken utgjorde ett krigsriskområde för såväl fartyg som last. Sjöassuradörernas förening har i samarbete med internationella försäkringsbolag

upprättat listor över områden som skall vara exkluderade från normala varu- och kaskoförsäkringar. Av listorna framgår att hela Persiska viken skulle betraktas som ett krigsriskområde. Detta medförde i sin tur att försäkringsbolagen, förutom att höja premierna, även vägrade att teckna normal varu- och kaskoförsäkring för fartyg som trafikerade Persiska viken. Redarna tvingades därför att teckna tilläggsförsäkringar när fartygen gick in i detta område.

Förbunden har erhållit viss information från sjömän som tjänstgjorde på svenska fartyg vilka trafikerade Persiska viken. Sjömännen har uppgett att det fanns soldater ombord på fartygen som bar skarpladdade gevär och att de ombordanställda var tvungna att använda skyddsställ och gasmask. Sjömännen tilldelades piller och sprutor som skydd mot kemiska eller biologiska stridsmedel. Stridshelikoptrar flög över fartygen. Amerikanska tomahawk-missiler passerade över vissa fartyg som låg norr om 28:e breddgraden, dvs. i den del av Persiska viken som ligger närmast Irak.

I samband med krigsutbrottet upptogs förhandlingar mellan parterna i ramöverenskommelsen om tillämpning av denna. Arbetstagarparterna yrkade att hela Persiska viken skulle räknas som krigszon med ett krigsrisktillägg vars storlek skulle variera i området beroende på avståndet till Irak. Arbetsgivarförbundet vägrade under förhandlingarna att lägga de kriterier som anges i ramöverenskommelsen till grund för bedömningen av krigsriskområdets omfattning. På arbetsgivarparternas sida var man beredd att teckna avtal endast för ett område som omfattade Persiska viken nord om 29°45' N och väst om 49°00' O.

Rättslig grund för arbetstagarparternas talan

Ramöverenskommelsen anger vissa riktlinjer för bestämmande av krigsrisktillägget. Därvid anges att krigsrisktillägg skall utbetalas inom områden där det pågår krig eller där det föreligger risk för krigshandlingar. Vid fastställandet av om det föreligger risk för krigshandlingar inom ett visst område skall enligt överenskommelsen tas hänsyn bl.a. till Utrikesdepartementets bedömningar samt om försäkringsbolagen höjt sina premier på grund av krigsfara. Även om det enligt arbetstagarparternas uppfattning finns ett visst utrymme att väga in andra kriterier i bedömningen kan ramöverenskommelsen inte tolkas på annat sätt än att Utrikesdepartementets och försäkringsbolagens inställning skall tillmätas stor betydelse. Några andra relevanta kriterier som man bör ta hänsyn till i det aktuella fallet har inte framförts i målet. Med beaktande av Utrikesdepartementets och försäkringsbolagens bedömningar anser arbetstagarparterna att hela Persiska viken skall betraktas som ett område där det föreligger risk för krigshandlingar. Detta innebär att det är detta område som parterna skulle ha träffat avtal om.

Beträffande den rättsliga karaktären av ramöverenskommelsen vill arbetstagarparterna framhålla att denna förutsätter att det träffas ett särskilt avtal i det enskilda fallet och att ramöverenskommelsen enbart anger riktlinjer för dessa särskilda avtal. Det är av det skälet som arbetstagarparterna i målet inte gör gällande att det har förelagat någon rättslig skyldighet enligt § 3 att utge krigsrisktillägg av viss storlek. Däremot görs det i målet gällande att

bestämmelsen i § 2 rörande krigsriskområdets storlek innefattar en rättslig skyldighet för parterna att beakta Utrikesdepartementets och försäkringsbolagens bedömningar. I det aktuella fallet har det inte framkommit några bedömningskriterier som föranleder en annan bedömning än den som gjorts av dessa aktörer. Arbetsgivarförbundet har genom att sin restriktiva hållning i frågan om krigsriskområdets utsträckning inte uppfyllt åtagandet i ramöverenskommelsen. Arbetsgivareförbundets agerande innefattar alltså ett brott mot ramöverenskommelsen.

Arbetsgivareförbundet

Ramöverenskommelsen tecknades på arbetsgivarsidan av Sveriges Redareförening. Vid årsskiftet 2000/2001 delades Sveriges Redareförening på så sätt att arbetsgivarfrågorna fördes över till Sjöfartens Arbetsgivareförbund, som numera är part i samtliga kollektivavtal som tidigare träffats av Sveriges Redareförening. Sveriges Redareförening finns kvar som en renodlad branschorganisation.

Vid fastställande av krigsrisk inom ett visst område skall enligt § 2 i ramöverenskommelsen "hänsyn bl.a." tas till Utrikesdepartementets bedömningar av krigsrisk inom ett visst område samt om försäkringsbolagen höjt sina premier på grund av krigsfara. Utrikesdepartementets och försäkringsbolagens bedömningar utgör endast två av ett flertal tänkbara faktorer som man skall beakta vid fastställandet av krigsrisk inom ett visst område. Det har aldrig varit parternas avsikt att de i ramöverenskommelsen angivna kriterierna ensamma skall avgöra krigsriskområdets storlek. I sammanhanget kan noteras att det inte är Utrikesdepartementets rekommendationer för turister och affärsmän som avses, utan departementets bedömning i fråga om krigsrisk tillägg till dess egen personal.

När ramöverenskommelsen tecknades år 1984 var tillfälliga höjningar av försäkringspremierna inte så vanliga. Numera förekommer höjningar t.ex. på grund av risk för terrorhandlingar, vilket inte är detsamma som krigshandlingar.

Arbetsgivareförbundets uppfattning är att det måste föreligga en konkret och påtaglig fara för liv, hälsa och egendom till följd av krigshandlingar för att skyldighet skall föreligga att förklara ett område såsom krigsriskområde. I det aktuella fallet var de allierade så överlägsna att alla seriösa bedömare ansåg att det inte förelåg någon risk utanför ett område som kunde nås från den irakiska kusten med konventionellt artilleri. Det betyder att risk för krigshandlingar förelåg enbart vid fart inom Irakiskt territorialvatten. I sammanhanget kan noteras att det under den aktuella tiden faktiskt inte kom att inträffa några incidenter som berörda svenska fartyg.

Arbetsgivareförbundet lade under förhandlingarna fram ett avtalsförslag som grundades på den faktiska risken. Arbetsgivarförbundet erhöll information från Gulf Agency Company, som förklarade att verksamheten på sjöfartens område i Persiska viken pågick huvudsakligen i normal omfattning. Arbets-

givarförbundet följde noga utvecklingen inom det aktuella området och hade regelbundna kontakter med redareföreningarna i bl.a. Norge, Danmark, Holland, Tyskland och England samt med International Shipping Federation, som upprätthåller direkta förbindelser med det brittiska admiraltetet. Varken International Shipping Federation eller redareföreningarna ansåg att krigsriskområdet var större än det som arbetsgivarförbundet var villigt att lägga till grund för ersättning. Inte heller International Transport Workers Federation, ITF, där arbetstagarparterna är medlemmar, rekommenderade sina medlemsförbund att betrakta hela Persiska viken som krigsriskområde. Vid fastställandet av krigsriskområdets omfattning valde ITF att lägga Lloyds rekommendationer till grund för bedömningen. Detta innebar att ett ytterst smalt område längst in i Persiska kom att utgöra krigsriskområde, ett område som även arbetsgivarförbundet hade kunnat acceptera. Uppenbarligen delade ITF den allmänt gjorda bedömningen att det förelåg risk för krigshandlingar endast i den nordligaste delen av Persiska viken. Samtliga arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer i andra länder som träffat avtal om krigsriskersättningar begränsade ersättningsrätten till att gälla detta område.

Arbetsgivarförbundets inställning under förhandlingarna med arbetstagarparterna var förmånligare, i fråga om såväl områdets storlek som ersättningens nivå, än vad som följde av avtal som träffats i andra länder. Arbetsgivarsidans avsikt var att sjömän på svenska fartyg skulle erhålla samma krigsriskersättning som gällde för fartyg från jämförbara europeiska nationer. Arbetstagarparterna avböjde emellertid arbetsgivarsidans erbjudande och vidhöll kravet på att hela Persiska viken skulle betraktas som krigsriskområde. Detta ledde till att de svenska redarna frivilligt betalade ut viss krigsrisktillägg till de ombordanställda så att dessa inte skulle behandlas mindre förmånligt än anställda på fartyg från andra länder.

Rättsliga grunder för bestridandet

Ramöverenskommelsen är inte direkt bindande för parterna, utan det krävs att parterna träffar en särskild överenskommelse i vilken såväl krigsriskområdet som krigsriskersättningen definieras. I detta fall träffades det inte någon sådan särskild överenskommelse. Vad arbetstagarparterna yrkar i målet är att Arbetsdomstolen skall ålägga arbetsgivarsidan att träffa avtal med ett visst innehåll, nämligen att hela Persiska viken skall betraktas som ett krigsriskområde. En sådan tvistefråga utgör en utpräglad intressetvist och inte en rättstvist. Talan skall ogillas då det inte föreligger någon grund för detta yrkande. Ramöverenskommelsens § 2 har vidare inte den innebörden att enbart de angivna kriterierna skall läggas till grund för bedömningen av krigsriskområdets storlek. Det är den reella risken för krigshandlingar som skall beaktas, och det betyder att även andra faktorer kan vägas in i bedömningen.

Yrkandet om skadestånd för brott mot ramöverenskommelsen kan visserligen behandlas av Arbetsdomstolen. Yrkandet skall dock ogillas eftersom arbetsgivarförbundet inte har brutit mot något kollektivavtal utan endast vid för-

handlingarna framfört en annan uppfattning och ett bud som inte överensstämde med vad arbetstagarparternas yrkanden i en intressetvist.

Arbetstagarparterna

Arbetsgivareförbundets uppfattning om hur man skall bedöma krigsriskområdets storlek saknar betydelse eftersom ramöverenskommelsen anger de bedömningskriterier som skall gälla för bedömningen. Det är säkerligen riktigt att Gulf Agency Company hade uppfattningen att verksamheten i större delen av Persiska viken pågick i normal omfattning. Det betyder emellertid inte att det inte förelegat krigsrisk inom området. Beträffande ITF:s bedömning kan konstateras att denna saknar relevans eftersom de svenska arbetstagarorganisationerna inte har överlämnat förhandlingsrätten till ITF rörande denna fråga. Till saken hör att ITF inte heller har någon ramöverenskommelse som man kan åberopa vid förhandlingar. Såvitt förbunden känner till finns det inte liknande överenskommelser i något annat land. Det går inte att göra jämförelser med andra länder, eftersom det där är arbetsgivaren som ensidigt bestämmer krigsriskområdets omfattning.

Domskäl

Tvisten i målet gäller tolkningen av den mellan parterna gällande ramöverenskommelsen om riktlinjer för avtal om krigsrisktillägg och krigsolycksfallsförsäkring. Närmare bestämt gäller tvisten innebörden av ramöverenskommelsens § 2, som har följande lydelse:

Vid fastställande om det föreligger risk för krigshandlingar inom ett visst område skall hänsyn bl a tas till Utrikesdepartementets bedömningar samt om försäkringsbolagen höjt sina premier på grund av krigsfara.

Arbetstagarparternas inställning är att det mot bakgrund av Utrikesdepartementets bedömning och försäkringsbolagens inställning i samband med utbrottet av kriget i Irak den 20 mars 2003 har förelegat en rättslig skyldighet för arbetsgivarförbundet att träffa en överenskommelse om krigsrisktillägg avseende hela Persiska viken.

Arbetsgivarsidans inställning kan sammanfattas enligt följande. Ramöverenskommelsen innehåller inte annat än riktlinjer för de särskilda avtal som träffas i en konkret situation. Ramöverenskommelsen innefattar inte någon rättslig skyldighet att träffa avtal. Parternas meningsskiljaktighet har i realiteten karaktären av en intressetvist som inte kan avgöras av domstol. Till detta kommer att överenskommelsens § 2 i alla händelser inte har en sådan bestämd innebörd som arbetstagarparterna har gjort gällande, eftersom det av ordalydelsen framgår att även andra kriterier än de som anges i bestämmelsen kan vägas in i bedömningen av krigsriskområdets storlek.

Med anledning av vad arbetsgivareförbundet har anfört vill domstolen till en början för tydlighetens skull framhålla att arbetstagarparterna i målet har åbe-

ropat ramöverenskommelsen som rättslig grund för talan och att tvisten därmed har karaktären av en rättstvist som det ankommer på domstolen att pröva.

Parterna i målet har förklarat sig vara ense om att ramöverenskommelsen är avsedd att ligga till grund för förhandlingar om särskilt avtal i en uppkommen situation av krig eller risk för krigshandlingar. De har däremot som framgått i det föregående uttryckt skilda meningar i fråga om ramöverenskommelsens rättsliga betydelse för sådana förhandlingar. I tvisten aktualiseras därmed sådana frågeställningar på avtalsrättens område som avser s.k. föravtal. I den juridiska litteraturen har uttalats att ett sådant avtal kan medföra viss bundenhet. Man betraktar då föravtalet som en förpliktelse att senare vidta de åtgärder som erfordras för det slutliga avtalet, dvs. ett avtal om att avtala (*pactum de contrahendo*). Inte minst inom näringslivet har det förekommit att parter träffar ”principavtal”, ”principöverenskommelse” eller ”letter of intent” med sikte på en slutlig överenskommelse mellan parterna som avses komma till stånd vid en senare tidpunkt (se bl.a. Adlercreutz i SvJT 1987 s. 493 med där gjorda hänvisningar). Principöverenskommelser av det antydda slaget torde emellertid inte vara vanligt förekommande i förhållandet mellan parterna på arbetsmarknaden.

Den fråga som uppkommer vid tvist rörande en principöverenskommelse är ofta liksom i det föreliggande fallet vilken grad av bundenhet som parterna har avsett när överenskommelsen ingicks. Denna fråga kan inte avgöras på annat sätt än genom en tolkning av överenskommelsen. När det som i det aktuella fallet handlar om en överenskommelse som har karaktären av kollektivavtal bör avtalsinnehållet bestämmas med tillämpning av sedvanliga principer för tolkning av kollektivavtal.

Arbetstagarparternas talan i målet går bl.a. ut på att få fastslaget att arbetsgivarförbundet på grund av ramöverenskommelsen har haft skyldighet att träffa krigsriskavtal avseende hela Persiska viken. De har emellertid förklarat att en sådan skyldighet inte kan gälla frågan om ersättningens storlek, dvs. den fråga som regleras i ramöverenskommelsens § 3. Arbetstagarparternas talan har därför inte en så vidsträckt innebörd som antyds av deras yrkande utan avser uteslutande innehållet i ramöverenskommelsens § 2, vilken som nämnts behandlar frågan om det område inom vilket det skall anses föreligga risk för krigshandlingar. Domstolen har uppfattat arbetstagarparterna på det sättet att de menar att § 2 i motsats till § 3 innefattar en definitiv rättslig skyldighet. Det skulle enligt detta synsätt i en konkret situation föreligga en rättslig förpliktelse för arbetsgivarsidan att lägga Utrikesdepartementets och försäkringsbolagens bedömningar till grund för krigsriskområdet, medan däremot frågan om ersättningens storlek bara kunde avgöras genom förhandlingar mellan parterna. Mot bakgrund av det anförda kan konstateras att arbetstagarparternas fastställelseyrkande såsom det är formulerat knappast skulle kunna bifallas ens om deras uppfattning om innebörden av § 2 skulle godtas av domstolen. I ett krigsriskavtal som arbetsgivarsidan skulle förklaras skyldigt att ingå måste ju fastställas såväl det aktuella områdets geografiska utsträckning som ersättningens storlek. Av skäl som framgår i det följande saknas det emellertid anledning för domstolen att gå in närmare på denna frågeställning.

Den egentliga tvistefrågan mellan parterna avser alltså innebörden av ramöverenskommelsens § 2. Skall de angivna kriterierna för fastställande av krigsriskområdets utsträckning vara exklusiva och rättsligt bindande såsom arbetstagarparterna har gjort gällande? Eller är de angivna kriterierna såsom arbetsgivarförbundet har anfört bara oförbindande exempel på faktorer som kan beaktas vid bedömningen?

Ramöverenskommelsens ordalydelse innehåller flera moment som klart talar för arbetsgivarförbundets ståndpunkt. Redan utformningen av överenskommelsens rubrik ger belägg för att det inte är fråga om någon rättsligt förpliktande överenskommelse. När det särskilt gäller texten i § 2 kan konstateras att det vid fastställande av risken skall "tas hänsyn" till vissa faktorer, något som ju i sig inte utesluter att man med beaktande av dessa faktorer likväl kommer till en annan slutsats vid den sammantagna bedömningen. Av texten framgår vidare genom uttrycket "bl.a." att även andra, icke uttryckligen angivna kriterier kan få betydelse vid bedömningen. Vidare är de angivna kriterierna formulerade på ett påfallande obestämt sätt: det framstår som oklart vilken frågeställning som avses vara bedömd av Utrikesdepartementet, och det framgår inte heller vilka försäkringsbolag som avses. Med den ståndpunkt som arbetstagarparterna har framfört kan för övrigt ställas frågan vad som skulle gälla i ett fall där de båda uttryckligen angivna kriterierna drar åt olika håll. Enligt domstolens mening talar ramöverenskommelsens ordalydelse klart för arbetsgivarförbundets ståndpunkt i målet.

I målet har lagts fram viss utredning om diskussionerna vid tillkomsten år 1984 av ramöverenskommelsen. Vid huvudförhandlingen i målet har hållits förhör med P.P., som vid den aktuella tiden på arbetsgivar sidan var ansvarig för förhandlingar med arbetstagarorganisationerna. Han har berättat att det var han som i allt väsentligt utformade texten till ramöverenskommelsen. Vidare har han berättat att angivandet av kriterierna i § 2 tillkom efter önskemål från arbetstagar sidan samt att han ansåg sig kunna acceptera texten sådan den blev just på grund av den var så pass obestämd och föga förpliktande.

I målet har också hållits förhör med C.L., som var den som förde förhandlingarna på arbetstagar sidan. Han har uppgett att § 2 avsågs ge uttryck för de viktigaste kriterierna för riskbedömningen, men att andra kriterier inte skulle vara uteslutna. Vidare har han uppgett att det inte förekom några närmare diskussioner om överenskommelsens text.

Av det anförda framgår att det i samband med tillkomsten av ramöverenskommelsen inte förekom någon diskussion som föranleder bedömningen att § 2 har en annan innebörd än den som följer av ordalydelsen.

Arbetsdomstolen kommer sammanfattningsvis till slutsatsen att det saknas stöd för den ståndpunkt i fråga om ramöverenskommelsens innebörd som arbetstagarparterna har fört fram i målet. Deras talan skall alltså avslås.

Vid den angivna utgången i målet skall arbetstagarparterna förpliktas ersätta arbetsgivarförbundet för dess rättegångskostnader. Det belopp som yrkats har vitsordats som skäligt av arbetstagarparterna.

Domslut

1. Arbetsdomstolen avslår Ledarna/Sjöbefälsförbundets och Sveriges Fartygsbefälsförenings talan.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Ledarna/Sjöbefälsförbundet och Sveriges Fartygsbefälsförening att med hälften vardera ersätta Sjöfartens Arbetsgivareförbunds rättegångskostnader med nittiofemtusen (95 000) kr, varav 90 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Michaël Koch, Dag Ekman, Kurt Eriksson, Peter Ander, Claes Frankhammar, Inger Efraimsson och Lars E. Rabenius. Enhälligt.

Sekreterare: Inge-Marie Nilsson